

[3 Hours]

[Marks: 100]

- N.B:
1. All questions are compulsory.
 2. All questions carry equal marks.
 3. Figures to the right indicate full marks.

Q. 1. Attempt any two of the following.

- a) Discuss on the Centre-State Fiscal Relations. **10**
- b) Discuss on Demand for greater Autonomy expected by states. **10**
- c) What is the impact of the changing nature of party system on Centre-State relations? **10**

Q. 2. Attempt any two of the following.

- a) Discuss the current status of Indian National Congress party. **10**
- b) Review electoral performance of any one regional political party in Maharashtra. **10**
- c) Review shortly the electoral performance of BJP after 1989. **10**

Q. 3. Attempt any two of the following.

- a) Explain the relation between caste and Reservation. **10**
- b) Explain the causes and impact of Communalism. **10**
- c) Is the political participation of women are increasing? Quote your opinion. **10**

Q. 4. Attempt any two of the following.

- a) Explain shortly the concept 'Criminalization of Politics'. **10**
- b) Explain the challenges before Indian security system created by Naxalism. **10**
- c) Explain the impact of Global Terrorism on India. **10**

Q. 5. Attempt any two of the following.

- a) Overview the Emergency relations between Centre and states. **10**
- b) Elaborate the Ideological relevance between MNS and Shivsena. **10**
- c) Explain the characteristics of BJP projected Hindu Communalism. **10**

वेळ ३ तास

गुण १००

सूचना १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

३. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ. केंद्र व राज्य यातील आर्थिक संबंधावर चर्चा करा. १०
- ब. घटकराज्यांना अपेक्षित असलेल्या आधिक स्वायत्ततेच्या मागणीवर भाष्य करा. १०
- क. बदलत्या पक्ष पद्धतीचा केंद्र व राज्य संबंधावर कोणता परीणाम होतो आहे? १०

प्रश्न २. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

- अ. भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस या पक्षाच्या सद्यस्थितीवर चर्चा करा. १०
- ब. महाराष्ट्रातील कोणत्याही एका प्रादेशिक पक्षाच्या कामगिरीचा आढावा घ्या. १०
- क. १९८९ नंतर भाजपाच्या निवडणूक कामगिरीचा थोडक्यात आढावा घ्या. १०

प्रश्न ३. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

- अ. जात व आरक्षण यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा. १०
- ब. जमातवादाची कारणे सांगून परिणामांची चर्चा करा. १०
- क. महिलांचा राजकीय सहभाग वाढत आहे काय? तुमचं मत मांडा. १०

प्रश्न ४. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ. 'राजकारणाचे गुन्हेगारीकरण' ही संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा. १०
- ब. नक्षलवादने भारतीय सुरक्षा व्यवस्थेपुढे निर्माण केलेल्या आव्हानांची चर्चा करा. १०
- क. जागतिक दहशतवादाचे भारतावरील परिणाम स्पष्ट करा. १०

प्रश्न ५. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

- अ. आणीबाणी संदर्भात केंद्र व राज्य यातील परस्परसंबंधांचा आढावा घ्या. १०
- ब. महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना व शिवसेना या पक्षांच्या विचारधारेतील समानता विशद करा. १०
- क. भाजपा पुरस्कृत हिंदु जमातवादाची वैशिष्ट्ये सांगा. १०

.....